

Utenriksdepartementet

UDsak
Notat

Aud
au 24/6
Wegger Chr. Strømme
23/6-17
t. e.
Aud Kjøberg

Til: Utenriksrådets kontor Dato: 21.06.2017
Fra: Seksjon for humanitære spørsmål/Avdeling for FN og humanitære spørsmål Saksnr.:16/1160 16/1160 -
Kopi til: Saksbehandler: Thomas Lid Ball

Rapport på oppfølgingsplan etter studie av kriserammedes involvering i norskstøttede humanitære hjelpeorganisasjoner

Den 14.12. 2015 oversendte Evalueringsavdelingen i Norad et notat til UD som oppsummerte funn og anbefalte oppfølging av en nylig gjennomført studie om kriserammedes involvering i norskstøttede humanitære hjelpeoperasjoner. I notat til Ass. Utenriksråd Syse den 2.2 2016 redegjorde Seksjon for humanitære spørsmål for en oppfølgingsplan. Nedenfor følger en kort rapport om hvordan denne oppfølgingsplanen er gjennomført.

Tilråding 1

Norske styresmakter bør fortsette med å engasjere seg i internasjonale fora (for eksempel IASC/OCHA) for å:

- synliggjøre tema
- gjøre de humanitære aktørene ansvarlige vis a vis mottaker
- bidra til utviklinga av overordnede retningslinjer og metoder for involvering av kriseramma i humanitært arbeid.

Tiltak (eller grunngeving for ikke å følge opp)

- Sette tema på dagsorden i møter
- Etterspørre dokumentasjon fra organisasjonene
- Løfte tematikken på det humanitære toppmøtet i Istanbul og i forberedelsene fram mot dette

Resultat / endring / kommentar

Involvering av kriserammede er et tema som har stått på dagsorden og er fremmet fra norsk side både før og etter det humanitære toppmøtet i Istanbul i 2016. Noen tiltak som er gjennomført:

- I fellesskap med organisasjonene vi støtter har Seksjon for humanitære spørsmål utarbeidet veiledende retningslinjer for å sikre at de humanitære prinsippene respekteres i den humanitære responsen, og at organisasjonene dermed viser størst mulig grad av ansvarlighet overfor kriserammede. Retningslinjene understreker at organisasjonene skal basere sin utvelgelse av lokale partnere på de humanitære prinsippene for å sikre en mest mulig prinsipiell humanitær respons og nå ut til kriserammede med størst behov. Gjennom arbeidet med retningslinjene har Seksjonen oppfordret til en målrettet dialog mellom organisasjonene vi støtter og deres implementerende partnere slik at responsen både blir mest mulig lokalt forankret (i tråd med Grand Bargain-prinsippet om lokalisering) og at lokale partnere forstår betydningen av overholdelse av de humanitære prinsippene i deres arbeid. Seksjonen inkludert standardspråk i våre avtalemaler der det oppfordres til kontinuerlig dialog mellom UD og avtalepartnerne våre om risiko knyttet til opprettholdelse av de humanitære prinsippene.
- Ansvarlighet overfor kriserammede er en viktig begrunnelse for økt og mer effektiv bruk av kontantoverføringer i humanitær bistand. Norge har tatt en pådriverrolle på dette området i oppfølgingen av Grand Bargain erklæringen som ble vedtatt under Verdens humanitære toppmøte. Norge tok i 2016 på seg vervet som «co-lead» for en arbeidsstrøm om bruk av kontanter i humanitær bistand i gruppen Good Humanitarian Donorship, sammen med UK.
- FN-delegasjonen i Roma har arrangert et høynivåmøte om involvering av kriserammede og retten til mat, med internasjonale eksperter i paneler og med god deltakelse blant FN-delegasjoner, FN-organisasjoner og sivilsamfunn i Roma. Møtet ble streamet og ble fulgt av mange også utenfor Roma. Initiativet ble godt mottatt både blant andre medlemsland og organisasjonene, og har bidratt til å øke kunnskap og bevissthet om viktigheten av å involvere kriserammede. FN-delegasjonen i Roma har i etterkant tatt initiativ til å etablere pådrivernetverket 'Friends of the Right to Food' og har foreslått mandat og arbeidsmetoder for dette. Nettverkets mandat inkluderer et eksplisitt fokus på ansvarlighet overfor kriserammede. En gruppe land fra Afrika, Latin-Amerika og Europa arbeider med konseptet for nettverket som etter planen skal lanseres i juli.
- FN-delegasjonen i New York i samarbeid med Seksjon for humanitære spørsmål har innen rammen av givergruppen til OCHA og i forbindelse med arbeidet med OCHAs strategiske plan tatt initiativ til og støttet opp under forslag om at OCHAs arbeid med involvering av kriserammede i humanitært arbeid må tydeliggjøres.
- Delegasjonen i Geneve har i sine virksomhetsplaner inkludert arbeid med ansvarlighet overfor kriserammede, særlig knyttet til integrering av kjønnsperspektivet i humanitær bistand, samt beskyttelse av sårbare grupper og en rettighetsbasering av bistanden der retten til å delta i beslutninger som påvirker eget liv står sentralt. Delegasjonen tar jevnlig opp behovet for å inkludere særlig sårbare grupper i den humanitære bistanden.

Tilråding 2

UD bør vurdere å formalisere krav om involvering av kriseramma i humanitære operasjoner når en inngår samarbeidsavtaler og kontrakter med humanitære hjelpeorganisasjoner

Tiltak (eller grunngeving for ikke å følge opp)

- Vurderes inkludert i revidert ordningsregelverk, jfr. integrering av MR
- Evt. inkludere dersom det utvikles egen avtalemal for humanitære tilskudd

Resultat / endring / kommentar

Tilrådingene om formalisering og dokumentering av krav overfor tilskuddsmottagere og partnere er et stykke på vei fulgt opp. Følgende tiltak er gjennomført:

- Seksjon for humanitære spørsmål har utarbeidet og tatt i bruk nye avtalemal fra 2016 som i større grad er tilpasset den humanitær innsatsen. Kriserammedes involvering er ikke direkte nevnt, men det stilles krav om etterlevelse av internasjonal humanitærrett, de humanitære prinsippene, menneskerettighetene og etterlevelse av FN-resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet.
- Integrering av MR har fått en sentralt plass under tildelingskriterier i revidert ordningsregelverk fra Januar 2016 for bevilgninger fra det humanitære budsjettet.

Tilråding 3

UD bør be de humanitære hjelpeorganisasjonene om å legge arbeidet til IASC til grunn i utforming av metoder for involvering av kriseramma i hjelpearbeidet

Tiltak (eller grunngeving for ikke å følge opp)

- Ta inn i dialog med partnere, for eksempel på årlige møter og i styrearbeid
- Operasjonalisere 'involvering av kriserammede' til 'ansvarlighet overfor berørte befolkningsgrupper' (evt. ansvarlighet overfor kriserammede)

Resultat / endring / kommentar

Denne tilrådingen overlapper delvis med tilrådingene 1,2 og 4. Seksjonen har ikke på en systematisk måte bedt organisasjonene vi støtter om å legge arbeidet til IASC til grunn, men temaet involvering av- og ansvarlighet overfor kriserammede tas opp jevnlig i ulike sammenhenger.

Tilråding 4

UD bør kreve at de humanitære organisasjonene som forvalter norsk bistand skal dokumentere, systematisere og dele egne erfaringer med involvering av kriseramma slik at dette kan bidra til læring i og mellom organisasjonene

Tiltak (eller grunngeving for ikke å følge opp)

- Evt. inkludere i vurderinger som skal gjøres ifm tilskudd samt krav til rapportering i avtaler. Forutsetter egen avtalemal for humanitære tilskudd
- Ta opp i styremøter med multilaterale organisasjoner, årlig møte med ulike partnere

- Bidra til at det legges inn i Terms of reference for midtveis- og sluttgjennomganger
- Anbefale overfor Norads evalueringsavdeling at det legges inn i Terms of Reference for evalueringer om humanitære spørsmål

Resultat / endring / kommentar

Seksjon for humanitære spørsmål og delegasjonene fremmer ansvarlighet overfor kriserammede i en rekke ulike sammenhenger, både generelt og spesifikt ift målgrupper.

- I Seksjonen er det utarbeidet en mal med punkter til årlige møter der ansvarlighet overfor kriserammede er nevnt som et tema som alltid skal vurderes. Malen er brukt i varierende grad, men ansvarlighet overfor kriserammede er referert til i talepunktene som ble forberedt til årlige møter med Den internasjonale Røde Kors Komiteen (ICRC) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).
- FN-delegasjonen i Roma har i ulike sammenhenger (årlige møter, styremøter, humanitære briefinger m.m.) tatt opp spørsmålet om hvordan organisasjonene sikrer ansvarlighet overfor kriserammede i ulike humanitære kriser. Vi har også etterlyst rapporter om hvilken betydning involvering har for kvaliteten på humanitær respons

Videre oppfølging

Ansvarlighet overfor kriserammede vil forbli en integrert og prioritert del av Norges humanitære innsats. De overnevnte tiltakene vil følges opp videre, og nye vil komme til. Ambisjonen er å følge opp overnevnte tilrådninger på en systematisk måte. Integreringen av MR, kjønnsperspektivet og de humanitære prinsippene i Seksjonens avtalemaler vil sikre at tematikken står høyt på dagsorden. Temaet vil også tas inn i årlige møter, styrearbeid og andre sammenhenger. Videreføring av en høy andel fleksibel og mykt øremerket humanitær støtte vil for øvrig også gi mottakerne mulighet til å justere programmer etter behov på bakken. Det blir viktig å ha en nær dialog med organisasjonene hvordan de involverer kriserammede og stiller seg til ansvar overfor dem i gjennomføringen av ulike programmer.